שלפוחית. היינו במקום שהולד מונח מבלי ניקב כיס הסתן או ניטל טרפה ומה שלא הוזכר לא במשנה ולא בגמרא שמא הוי בכלל ניקבו הדקין [ד] **מיתיבי** סכינא דחליש פומיה. [ה]דהיינו כשלא העלתה למחיס מבלי שלפוחית שלה כשרה התליע כבד שלה זה היה מעשה ועלו עליה בני עסיא [ו]ג' רגלים ליבנה לרגל שלישי [ז]התירוה להם: אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ריאה הסמוכה לדופן אין חוששין לה העלתה צמחים חוששין לה מר יהודה משמיה דאביתי אמר [ג]אחד זה ואחד זה חוששין לה היכי עבדינן אמר רבא רבין בר שבא אסברה לי מייתינן סכינא דחליש פומיה ומפרקינן לה אי איכא ריעותא בדופן תלינן בתר דופן ואי לא מחמת ריאה היא וטרפה [ח] **ואע"ג** דלא קא מפקא זיקא רב נחמיה בריה דרב יוסף בדיק לה בפשורי אמר ליה מר זוטרא בריה דרב הונא בריה דרב פפי לרבינא הא דרב נחמיה בריה דרב יוסף אתון אהא מתניתו לה אנן אדרבא מתנינן לה [ט]דאמר רבא הני תרתי אוני דריאה דסריכן להדדי לית להו בדיקותא לאכשורי רב נחמיה בריה דרב יוסף בדיק לה בפשורי מתקיף לה רב אשי האי מאי בשלמא הכא תלינן בדופן ובשרה אבל התם אי האי נקיב טרפה ואי האי נקיב טרפה ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ריאה שנקבה ודופן סותמתה כשרה לא קשיא התם במקום רביתא הכא שלא במקום רביתא והיכא מקום רביתא חיתוכי דאוני גופא אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן [י]ריאה שנקבה ודופן סותמתה כשרה אמר רבינא [כ]והוא דסביך בבשרא אמר ליה רב יוסף לרבינא ואי לא סביך מאי טרפה אלמא אמרינן נקובה היא אי הכי כי סביך נמי דהא [ל]תניא ניקב פסול מפני שהוא שותת נסתם כשר מפני שהוא מוליד וזהו פסול שחוזר להכשירו וזהו למעוטי מאי לאו למעוטי כה"ג לא למעוטי [מ]קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינו קרום מתקיף לה רב עוקבא בר חמא אילו אינקיב בדופן [נ]להדה מאי טרפה ליתני נקובת הדופן וליטעמיך הא [ס]דאמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן מרה שניקבה וכבד סותמתה כשרה אילו אינקיב כבד [ע]להדה מאי טרפה ליתני נקובת הכבד אלא כי ניקבה דלאו מיניה מיטרפא לא קתני ה"נ כיון דלאו מיניה מיטרפא לא קתני בעא מיניה רבה בר בר חנה משמואל העלתה צמחין מהו א"ל [פ]כשרה א"ל אף אני אומר כן אלא שהתלמידים מזדנזין בדבר דאמר רב מתנא [צ]מליא מוגלא טרפה מים זכים כשרה אמר ליה ההיא בכוליא אתמר רבי יצחק בר יוסף הוה קאזיל בתריה דרבי ירמיה בשוקא דטבחי חזנהו להנך דקיימין צמחי צמחי אמר ליה לא בעי מר אומצא אמר ליה ליתי לי פריטי אמר ליה אקפן אנא אמר ליה מה אעביד לך דכי אתו לקמיה דרבי יוחנן משדר להו לקמיה דרבי יהודה ברבי שמעון דמורי בה משמיה דרבי אלעזר ברבי שמעון להיתירא וליה לא סבירא ליה אמר רבא כי הוה מסגינן בתריה דרב נחמן [ק]בשוקא דגלדאי

שלפוחית. [ר]קרום שהולד מונח בה ובלע"ז מרי"ץ. לקמן בפירקין (דף נה:) תניא היא התם היא טרפתא היא **שלפוחית**: **ואפרו** להם לא גרסינן. ובמרי הרגליס לא חמרו להם כלום ובשליחי עמדו למינן וכבו המחירין והתירוהו: **הסמוכה לדופן. דבוקה** בצלעות: **אין תוספין לה.** שמא ניקבה אלא תליין ריעותא בדופן ומחריין דופן זה מכה היתה בו וכשחיתה קלטה הריאה אלמא: **העלתה.** הריאה: **למחין.** מלע"ז סביבות שמיכתה לדופן הוחיל וחזינן בה ריעותא תלינן למכה בדידה: **דחליש פומיה.** פיו חדוד ודק וחותך יפה שלא יקרע קרום הריאה בעשכו [ש]אותה מן הדופן: **בדיק לה בפשורי.** לשמר שפירקוה ומצאו מכה בדופן מנפח בה כי מבעבוע מיא טרפה שהרי ניקבה: ה"ג **בעלמא הכא תלינן בדופן ובכרה** ולא גרסינן **אי ליכא ריעותא בדופן.** כלומר בעלמא הכא בדיק לה דאי לא מבעבוע לא חזינן לה לחחרי ניקבה ומשמע דכיון דליכא למיתלייה בדופן תלינן בה וכשרה: **אלא הכא.** גבי תרתי אוני מכדי סרכא זו מחמת מכה היתה כי מייניהו לתניקב טרפה ואי לא מפקא זיקא קרום עליה בה ומשמה: **ומי אמר ר"נ הכי.** להעלתה צמחין מוסתין לה מכלל דאי פשיטא לן לניקבה הריאה לא מהני לה סתימת הדופן: **הכא במקום רביתא.** במקום שהריאה והדופן גדלין כאחד ומסוכין תמיד ולא מיפרקא היא סרכא הילכך כשרה וכי אמר ר"נ מוסתין לה למעלה ברוחב החלל כנגד האומה הגדולה דכיון דרחוקה הריאה מן הדופן מיפרקא היא סתימה ואפילו הכי כי לא העלתה צמחים אמר אין מוסתין לה דאי לה בדופן. ובהא כאבימי סבירא לן למוסתין לה ולאומרה אזלינן בדאורייתא: **מקום חיסורי דאוני.** שהן סמוך לגורמי [ס] המלל. ובהא הילכתא כרב נחמן דליכא דפליג עליה: **דסניף בניצרת.** שנקבבת ונחתכת הריאה בשבר שבין ג' הצלעות דהוי סתימה שרירא דלא מיפרקא אבל בצלעות עצמן אין זו סרכא קיימת: **אלמא נקב הוא.** ואפילו הכי כי סניף מכשרת לה. אלמא דמהניא סתימה לריאה שנקבה: **ניקב.** הגיד של אדם: **פסול.** משום כרות שפכה: **מפני שהוא שותת.** ואינו יורה כאן וקי"ל (זבחים דף מג.) כל שבבת זרע שאינו יורה כאן אינו מוליד: **נספס.** הנקב אחרי כן: **כשר.** לבא בקהל מפני שהוא מוליד: **דאינו קרוש.** אבל סתימת דופן סתימה מעלייתא היא: **מקקף בו'.** השתא דאמרת נקב הוא בריאה אלא שהדופן סותמתו אינקיב דופן [ג]להדה ריאה כנגד דופן הריאה לאחר זמן מאי טרפה לאזלא לה סתימת דופן: **ליפני.** בתחיתין נקובת הדופן בהדי שאר טרפות דיש בהמה שנטרפה בכך: **דלאו מיניה מטרפא.** דטרפות מחמת ריאה נמי לא לעולם אימא לך ריעותא בדופן לא תליין בדופן **רב נחמיה** בריה דרב יוסף בדיק לה **בפשורי.** אחיכא ריעותא בדופן שאר כל הגוף ומקקף בו ואי לא מחמת ריאה היא וטרפה [ח] **ואע"ג** דלא קא מפקא זיקא רב נחמיה בריה דרב יוסף בדיק לה בפשורי אמר ליה מר זוטרא בריה דרב הונא בריה דרב פפי לרבינא הא דרב נחמיה בריה דרב יוסף אתון אהא מתניתו לה אנן אדרבא מתנינן לה [ט]דאמר רבא הני תרתי אוני דריאה דסריכן להדדי לית להו בדיקותא לאכשורי רב נחמיה בריה דרב יוסף בדיק לה בפשורי מתקיף לה רב אשי האי מאי בשלמא הכא תלינן בדופן ובשרה אבל התם אי האי נקיב טרפה ואי האי נקיב טרפה ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ריאה שנקבה ודופן סותמתה כשרה לא קשיא התם במקום רביתא הכא שלא במקום רביתא והיכא מקום רביתא חיתוכי דאוני גופא אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן [י]ריאה שנקבה ודופן סותמתה כשרה אמר רבינא [כ]והוא דסביך בבשרא אמר ליה רב יוסף לרבינא ואי לא סביך מאי טרפה אלמא אמרינן נקובה היא אי הכי כי סביך נמי דהא [ל]תניא ניקב פסול מפני שהוא שותת נסתם כשר מפני שהוא מוליד וזהו פסול שחוזר להכשירו וזהו למעוטי מאי לאו למעוטי כה"ג לא למעוטי [מ]קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינו קרום מתקיף לה רב עוקבא בר חמא אילו אינקיב בדופן [נ]להדה מאי טרפה ליתני נקובת הדופן וליטעמיך הא [ס]דאמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן מרה שניקבה וכבד סותמתה כשרה אילו אינקיב כבד [ע]להדה מאי טרפה ליתני נקובת הכבד אלא כי ניקבה דלאו מיניה מיטרפא לא קתני ה"נ כיון דלאו מיניה מיטרפא לא קתני בעא מיניה רבה בר בר חנה משמואל העלתה צמחין מהו א"ל [פ]כשרה א"ל אף אני אומר כן אלא שהתלמידים מזדנזין בדבר דאמר רב מתנא [צ]מליא מוגלא טרפה מים זכים כשרה אמר ליה ההיא בכוליא אתמר רבי יצחק בר יוסף הוה קאזיל בתריה דרבי ירמיה בשוקא דטבחי חזנהו להנך דקיימין צמחי צמחי אמר ליה לא בעי מר אומצא אמר ליה ליתי לי פריטי אמר ליה אקפן אנא אמר ליה מה אעביד לך דכי אתו לקמיה דרבי יוחנן משדר להו לקמיה דרבי יהודה ברבי שמעון דמורי בה משמיה דרבי אלעזר ברבי שמעון להיתירא וליה לא סבירא ליה אמר רבא כי הוה מסגינן בתריה דרב נחמן [ק]בשוקא דגלדאי

יוחנן לא סבירא ליה לאכשורי ומיטרף נמי לא הוה טריף לה ניהלייהו דלא שמיעא ליה מרביה: **מסגינן.** מזלזלין. [ז]מסגי לשון פוסע: דגלדאי

לעזי רש"י

מרי"ץ [מדרי"ץ]. רֶחֶם. מלנ"ץ. פצעים.

מוסף רש"י

שלפוחית. כל שלפוחית היא ווזיק"א בעין אומה של דג כלמרינן בגמ' ע"ז (מ:) בשליפוחא, גבי עיכרי דגים, ואם של בהמה כולה עשויה מבעבועות, משופת מורי (זבחים מז:). התליע כבד. שיש בה תולעת (הפרדס עמ' קמב). ג' רגלים. שהיו תלמידי חכמים נקבצים לשמוע דלשה בלמות פפח בפסח, ומשופת הנחוצים מצאתי כל הגך ריגלי דלמוכלי היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להוסיף ישיבה עם (ביבמות קכב:). **דסריכן להדדי.** סליכלי להדדי על ידי סליכלא (הפרדס עמ' קמא). **לית להו בדיקותא.** שסליכלא זו מחמת נקב היא בתה שמתוך שהריאה שוקעת כל מיני משקה והמשקה נעשה עב כתוכה כמין גלייר"א ויוצא מעט מעט דרך הנקב נקפה ונעשה קרום, כך מצאתי בשופת הגחומים, ואע"פ שהוא סותם הנקב ואין מוליא דוחם הא אמרן קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום שפוסל (לעיל מז:). **שהוא שותת.** שמתמעטת התחוח יוצא דרך הנקב וכשזוב יוצא דרך הנקב ילילתו אינו יורה כמן וקי"ל (מגיגה טו.) שכבת זרע שאין יורה כתן אינו מזריע (יבמות עו.). **דאינו קרום.** משום דהדר מיפתח (יבמות עו.) **שפופו ניקתר** (לעיל מז:). **וכבד סותמתה.** שנקובה בתקום דיטוקה בכבד ותיכול הכבד סותמו את הנקב (לעיל מג.).

שיטה מקובצת

א) שלפוחית האם שהולד מונח בה: **ב)** במושכו מן הדופן ומפרקי לריאה מן הדופן הס"ד: **ג)** אילו אנקיב דופן להדי ריאה כנגד נקב הריאה: **ד)** מַסְגִּי לשון פוסע: **ה)** שמא הוי בכלל ניקבו הדקין ריש מתירין ומפרשין דהיינו שלפוחי' הס"ד: **ו)** דחליש פומיה היינו כשלא: **ז)** וכן נראה מדפריך לעיל עלה אהעלתה צמחים: **ח)** ושמא אין זה רבינא סתמא שבכל התלמוד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומטרפה (ומע"ג דלא קא מפקא זיקא) תפ"מ ומ"ב ס"ל מן זה:

רבינו גרשום

שלפוחית זו האם כדבעינן למימר [לקמן דף נה:]: ריאה הסמוכה לדופן כלומר דסרוכה לדופן. העלתה צמחין חושש לה שמא ניקב. דחליש פומיה כלומר סכינא חריפא: כאן במקום רביתא כלומר שעומדת בדוחק זהו מקום חיתוכה דאוני דאמרינן מרוב דוחק נסרכה לדופן אבל [שלא] במקום רביתא מייתינן סכינא דחליש פומיה [באוני גופיה]. ורב נחמן בריה דרב יוסף בדיק לה בפשורי כלומר אע"ג דאיכא ריעותא בדופן בדיק לה בפשורי אי לא שלט ביה זיקא כשרה ואי לא טרפה. אבל הכא אי האי אינקיב טרפה אי האי אינקיב טרפה כלומר אי האי אונא אינקיב טרפה אי האי אונא אינקיב טרפה: ניקב פסול מפני [שהוא] שותת כלומר כשר מפני שהוא מוליד כדמפרש בגמרא.

קכ א מיי' פ"ח מהל' אישות הל"ט כה סמג עשין פב טוש"ע יו"ד סי' מה סעי' ב:
קכא ב מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ע סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' מא סעיף ד:
קכב ג מיי' שם פ"ז הל"י סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מא סעיף כב ועיש:
קכג ד ה מיי' שם הלכה ג ד [ופי"ג הל' י] טוש"ע שם סעיף יח:
קכד ו מיי' פרק טו מהל' מיטורי ביאה הל"ה סמג לאוין קי טוש"ע אה"ע סימן ה סעיף ד:
קכה ז מיי' פ"ז מהל' איסורי ביאה הל"ג סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לו סי"ג:
קכו ח ט מיי' פ"ז מהל' איסורי ביאה הל"י [ופי"ג ה"ס] סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לז סעי' ג:

ג) נראה דל"ל מאי לאו למעוטי כה"ג. כלומר דאי נקיב אפי' בדיעבד טרפה.